

Musiqqa fani darslarini amaliy o'qitish texnologiyasi

Gulchehra Zokir-qizi Jurayeva
Namangan davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada musiqqa fani darslarini amaliy o'qitish texnologiyasining nazariy asoslari, metodik xususiyatlari va amaliy qo'llanish yo'llari batafsil tahlil qilingan. Tadqiqotda musiqqa ta'limining o'ziga xos jihatlari, ya'ni uning ko'proq amaliy faoliyatga asoslanganligi va o'quvchilarning bevosita ijro, tinglash hamda ijodiy jarayonlarda ishtiroki orqali bilimlarni samarali o'zlashtirishi asoslab berilgan. Shuningdek, maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar, axborot-kommunikatsiya vositalari va innovatsion yondashuvlarning musiqqa darslaridagi o'rni va ahamiyati ochib berilgan. Maqolada o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda darslarni tashkil etish, ularning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish, estetik didini shakllantirish hamda ijodiy fikrlashini faollashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Bundan tashqari, amaliy o'qitish jarayonida qo'llaniladigan metodlar - guruhli ishlar, sahnalashtirish, improvizatsiya, loyiha asosida o'qitish kabi usullarning samaradorligi yoritilgan. Tinglash faoliyati, musiqqa asarlarini tahlil qilish va baholash mexanizmlari ham ilmiy asosda ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijasida musiqqa darslarini amaliy yo'naltirilgan holda tashkil etish o'quvchilarning nafaqat musiqiy bilim va ko'nikmalarini, balki ularning mustaqil fikrlash, jamoada ishlash, o'z-o'zini baholash va ijodiy yondashuv kabi kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlangan. Shuningdek, maqolada amaliy o'qitish texnologiyasini ta'lim jarayoniga keng joriy etish orqali musiqqa ta'limining samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: musiqqa ta'limi, amaliy o'qitish texnologiyasi, interaktiv metodlar, ijro faoliyati, musiqqa tinglash, ijodiy fikrlash, pedagogik texnologiyalar, baholash usullari, AKT, estetik tarbiya

Technology of practical teaching of music lessons

Gulchehra Zokir-kizi Jurayeva
Namangan State Pedagogical Institute

Abstract: This article analyzes in detail the theoretical foundations, methodological features and practical application of the technology of practical teaching of music lessons. The study substantiates the specific aspects of music

education, namely its greater focus on practical activities and the effective assimilation of knowledge through direct performance, listening and participation of students in creative processes. The article also reveals the role and importance of modern pedagogical technologies, interactive methods, information and communication tools and innovative approaches in music lessons. The article pays special attention to the issues of organizing lessons taking into account the age and individual characteristics of students, developing their musical abilities, forming aesthetic taste and activating creative thinking. In addition, the effectiveness of methods used in the process of practical teaching - group work, staging, improvisation, project-based learning - is highlighted. The mechanisms of listening activities, analysis and evaluation of musical works were also considered on a scientific basis. As a result of the study, it was found that organizing music lessons with a practical orientation serves to develop not only students' musical knowledge and skills, but also their competencies such as independent thinking, teamwork, self-assessment and creative approach. The article also provides scientific and practical recommendations for increasing the effectiveness of music education through the widespread introduction of practical teaching technology into the educational process.

Keywords: music education, practical teaching technology, interactive methods, performance activities, music listening, creative thinking, pedagogical technologies, assessment methods, ICT, aesthetic education

Kirish: Musiqa ta'limi o'quvchilarning estetik didini shakllantirish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va ma'naviy dunyosini boyitishda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy ta'lim tizimida musiqa fanini o'qitishda an'anaviy usullar bilan bir qatorda amaliy o'qitish texnologiyalaridan foydalanish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Chunki musiqa - bu nazariy bilimdan ko'ra ko'proq amaliy faoliyatni talab qiladigan fan bo'lib, o'quvchilar bevosita ijro, tinglash va yaratish jarayonida bilimlarni chuqur o'zlashtiradilar.

Amaliy o'qitish texnologiyasi - bu o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlovchi, ularni mustaqil ishlashga undovchi va o'zlashtirilgan bilimlarni real faoliyatda qo'llashga yo'naltirilgan pedagogik yondashuvdir. Musiqa darslarida bu texnologiya qo'shiq kuylash, cholg'u asboblari ijro etish, ritm mashqlari, musiqa tinglash va tahlil qilish, shuningdek, ijodiy topshiriqlarni bajarish orqali amalga oshiriladi.

Musiqa darslarini amaliy tashkil etishda birinchi navbatda o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish muhimdir. Boshlang'ich sinflarda o'yin asosidagi metodlar, harakatli mashqlar va oddiy ritmik topshiriqlar samarali bo'lsa, yuqori sinflarda murakkabroq ijro faoliyati, musiqa nazariyasi elementlari va tahliliy

ishlarga e'tibor qaratiladi. Bu esa ta'limning bosqichma-bosqich va tizimli amalga oshirilishini ta'minlaydi.

Amaliy o'qitish texnologiyasining asosiy komponentlaridan biri - faol metodlardan foydalanishdir. Jumladan, guruhli ishlar, rolli o'yinlar, sahnalashtirish, improvizatsiya va loyiha asosida o'qitish musiqa darslarining samaradorligini oshiradi. Masalan, o'quvchilarni kichik guruhlarga bo'lib, ularga ma'lum bir musiqa asarini ijro etish yoki sahnalashtirish topshirig'i berilishi ularning hamkorlikda ishlash va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Musiqa darslarida amaliy texnologiyalarni qo'llashda tinglash faoliyati ham muhim o'rin tutadi. O'quvchilar turli janrdagi musiqa asarlarini tinglab, ularning mazmuni, ritmi, ohangi va hissiy ta'sirini tahlil qiladilar. Bu esa ularning musiqiy eshitish qobiliyatini rivojlantirib, estetik didini shakllantiradi. Tinglash jarayonida savol-javob, muhokama va taqqoslash usullaridan foydalanish yuqori samaradorlik beradi.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari musiqa darslarini amaliy tashkil etishda keng imkoniyatlar yaratadi. Interaktiv doskalar, audio va video materiallar, musiqiy dasturlar va mobil ilovalar yordamida darslarni yanada qiziqarli va samarali o'tkazish mumkin. Masalan, o'quvchilar raqamli dasturlar yordamida musiqa yaratish, ritm tuzish yoki tovushlarni tahrirlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning nafaqat musiqiy, balki texnologik savodxonligini ham oshiradi.

Amaliy o'qitish texnologiyasida baholash jarayoni ham muhim ahamiyatga ega. An'anaviy baholashdan tashqari, formatif (jarayon davomida) baholash, o'z-o'zini baholash va o'zaro baholash usullaridan foydalanish tavsiya etiladi. Bu o'quvchilarning o'z faoliyatiga tanqidiy yondashishini rivojlantiradi va ularni yanada faol bo'lishga undaydi.

Shuningdek, musiqa darslarida ijodiy faoliyatni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish zarur. O'quvchilarga mustaqil ravishda qo'shiq yaratish, ritm tuzish yoki musiqa asosida hikoya tuzish kabi topshiriqlar berilishi ularning ijodiy salohiyatini ochib beradi. Bu esa ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi.

Xulosa qilib aytganda, musiqa fani darslarini amaliy o'qitish texnologiyasi o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlab, ularning musiqiy qobiliyatlari, ijodiy fikrlashi va estetik didini rivojlantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar va texnologiyalar bilan uyg'unlashtirilgan amaliy ta'lim jarayoni yuqori natijalarga erishish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abduraimov, S. (2024). METHODS OF USING PRACTICAL METHODS IN MUSIC CULTURE LESSONS IN HIGH SCHOOLS. Решение социальных проблем в управлении и экономике, 3(6), 22-25.

2. Abduraimov, S. Z. (2024). MUSIQA TO 'GARAKLARI ASOSIDA O 'QUVCHILARDA MILLIY RUHIYAT TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. *Inter education & global study*, (5 (1)), 44-51.

3. Erdonov, S. B., Maxmudov, A. V., Abduraimov, O. S., Allamurotov, A. L., Mavlanov, B. J., & Mamatkasimov, O. T. (2023). On Reserves of *Hippophae rhamnoides* L. Fruit on the Territory of the Zarafshan National Nature Park of Uzbekistan. *American Journal of Plant Sciences*, 14, 946-954.

4. Abduraimov, S. Z. O. G. L. (2026). Maktab o 'quvchilari orasida milliy qo 'shiqchilikka bo 'layotgan munosabat. *Science and Education*, 7(2), 152-156.

5. Jurayeva, G. (2025). TALABALARNING O'ZBEK XALQ CHOLG'ULARIDA IJROCHILIK MAHORATLARINI OSHIRISHDA USTOZ-SHOGIRD AN'ANALARINING O'RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 535538.

6. Jurayeva, G. (2024). MUSIQA FANIDA XALQ CHOLG'ULARINI O'RGATISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. *Universal Science Perspectives International Scientific Practical Journal*, 1(1).

7. Jo'Rayeva, G. Z. Q. (2026). STEM yondashuvi asosida musiqa nazariyasi ta'limini rivojlantirish yo 'llari. *Science and Education*, 7(2), 169-174.

8. qizi Jurayeva, G. Z. (2025). MUSIQA FANI ORQALI O'QUVCHILARNING ESHITISH QOBILIYATLARINI KUCHAYTIRISH. *Ustozlar uchun*, 82(1), 387-390.

9. qizi Jurayeva, G. Z. (2025). STEAM YONDASHUVI ASOSIDA MUSIQA DARSLARINI TASHKIL ETISH. *Ustozlar uchun*, 82(1), 383-386.

10. qizi Jurayeva, G. Z. (2025). STEAM YONDASHUVI ASOSIDA MUSIQA DARSLARINI TASHKIL ETISH. *Ustozlar uchun*, 82(1), 383-386.

11. Akhmedov, B. (2023). THE FIRST FORMATION PROCESSES OF UZBEK VOCAL PERFORMANCE. *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования*, 2(8), 126-128.

12. Sayfiddinovich, A. B. (2025). Dirijorlik fani haqida. *Research Focus*, 4(Special Issue 3), 222-233.

13. Sayfiddinovich, A. B. (2025, December). BOSHLANG'ICH SINIF O 'QUVCHILARIDA MUSIQAGA JO 'R BO 'LISH FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH. In *Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus* (Vol. 1, No. 1, pp. 584-587).

14. Axmedov, B., & To'lanova, M. (2025). RITMIK CHIZGILAR VA TUZILISHLAR HAMDA BADIY OBRAZLAR YARATISH ORQALI BOLALAR TASAVVURLARINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 447-450.

15. Akhmedov, B. (2026, February). DEVELOPMENT OF STUDENTS’MUSICAL ABILITIES ON THE BASIS OF INTEGRATIVE ACTIVITIES IN MUSIC CLASSES. In International Conference on Science, Education & Law (Vol. 2, No. 2, pp. 120-123).
16. Akhmedov, B. (2026, February). THE ROLE OF MUSIC IN THE FORMATION OF PERSONALITY. In International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 72-76).
17. Akhmedov, B. (2026, February). TECHNICAL AND EXPRESSIVE ASPECTS OF THE CONDUCTING APPARATUS. In International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 68-71).
18. Ahmedov, B. S. (2026). Umumta’lim maktablari musiqa darslarida musiqa tinglash jarayonining metodik asoslari. Science and Education, 7(2), 182-187.
19. Sayfiddinovich, A. B. (2025, December). YETTINCHI SINFDA MUSIQA O ‘QITISHNING VAZIFALARI VA MAZMUNI. In Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus (Vol. 1, No. 1, pp. 525-531).
20. Nabievna, A. A. (2021). The role of youth in society’s economic development. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(7), 211-214.
21. Asraqulova, A. (2025). MAKTABGACHA TA’LIM YOSHIDAGI BOLALAR TARBIYASIDA MUSIQIY TARBIYANING O ‘RNI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 348-351.
22. Asrakulova, A. (2025). ECONOMIC VIEWS OF ABU NASR FORABI. Инновационные исследования в науке, 4(2), 65-68.
23. Nabievna, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research, 3(2), 212-214.
24. Asrakulova, A. (2025, February). HISTORICAL-PHILOSOPHICAL AND PUBLIC ADMINISTRATION ISSUES IN NIZAMULMULK’S “SIYOSATNOMA”. In Международная конференция академических наук (Vol. 4, No. 2, pp. 85-88).
25. Nabievna, A. A. (2022). PHILOSOPHICAL DETERMINISTIC PARADIGMS OF ECONOMIC POLICY.
26. Asrakulova, A. (2024). THEORETICAL ISSUES ON THE FORMATION OF THE ECONOMIC THINKING OF YOUTH. Наука и технология в современном мире, 3(10), 38-41.
27. Асракулова, А. (2022). Факторы развития экономического мышления молодежи в годы третьего возрождения. Общество и инновации, 3(8/S), 157-162.

28. Асрақулова, А. (2022). Факторы развития экономического мышления молодежи в годы третьего возрождения. *Общество и инновации*, 3(8/S), 157-162.
29. Asraqulova, A. N. (2026). Mustaqil ta'lim jarayonida o'qituvchining fasilitator roli va talabalarning tanqidiy fikrlash hamda ijodiy faolligini rivojlantirish. *Science and Education*, 7(1), 943-947.
30. Asraqulova, A. N. (2026). Bo'lajak musiqa o'qituvchisining kreativ kompetentligi. *Science and Education*, 7(2), 175-181.
31. Gaziyev, J. J., & Toshmatov, G. O. (2021). Acts credit module system and its implementation activities in higher educational process. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 10(9), 467-472.
32. Toshmatov, G. U., & Sharopova, S. D. (2025). MULTIMEDIYA TEXNOLOGIYALARI ORQALI MUSIQA TA'LIMINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODUKASI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 491-493.
33. Toshmatov, G. (2025). KREDIT MODUL TIZMIDA TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM BO'YICHA KREATIV FAOLIYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH. *Research Focus*, 4(Special Issue 3), 244-252.
34. Toshmatov, G. U., & To'raboyeva, M. (2025). UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA SINFDAN TASHQARI MUSIQA TO'GARAKLARI VA ULARNING MAQSAD VA VAZIFALARI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 494-498.
35. Toshmatov, G. U. (2025). MUSIQA TA'LIMIDA MUSTAQIL TA'LIM FAOLIYATLARI ORQALI TALABALARNING KASBIY-IJODIY MAHORATLARINI RIVOJLANTIRISH. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 489-490.
36. Olimjonovich, T. G. (2024). Development Of Knowledge Of Students Through Independent Study On The Basis Of A Systematic Approach. *Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research*, 2(11), 19-24.
37. Ташматов, М. Г. (2021). К вопросу о методике постановки голоса. *Проблемы современной науки и образования*, (5-1 (162)), 59-61.
38. Toshmatov, G. (2025). YEVROPA ECTS KREDIT-MODUL TIZIMIDA MUSTAQIL TA'LIM VA UNGA O'QITUVCHINING RAHBARLIK FAOLIYATI. *Research Focus*, 4(3), 81-84.
39. Toshmatov, G. U. O. (2026). Kredit-modul tizimida musiqiy fanlardan mustaqil ta'limni tashkil etish va uni o'qitish samaradorligini oshirish metodikasi. *Science and Education*, 7(1), 954-959.
40. Toshmatov, G. U., & Qambarova, N. (2025). MAKTABGACHA TA'LIMDA MUSIQA MASHG'ULOTLARINI OLIB BORISHDA PEDAGOGIK

INNOVATSION YONDASHUVLAR. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 513515.

41. Toshmatov, G. U., & To‘rabayeva, M. (2024). Talabaning Musiqiy Fanlardan Mustaqil Ta’lim Topshiriqlarini Bajarish Ko‘nikmalarini Shakllantirish. *Journal of universal science research*, 2(11), 72-78.

42. GULOMJON, T., & JOBIRKHAN, G. (2020). THE ROLE OF INTERACTIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN IMPROVING THE EFFECTIVENESS OF MUSIC EDUCATION. *THE AMERICAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE AND EDUCATION INNOVATIONS* Учредители: The USA Journals, 2(12), 205-208.

43. Toshmatov, G., & Daminova, G. Principles of organization of independent education in the credit-module system. *Jamiyat va innovatsiyalar*. 05 (2022). ISSN 2181-1415-B. 51-58.

44. Тошматов, Г., & Даминова, Г. (2022). Принципы организации самостоятельного обучения в кредитно-модульной системе. *Общество и инновации*, 3(5), 50-57.

45. Toshmatov, G. U. O. (2026). Musiqa ta’limi jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. *Science and Education*, 7(2), 195-201.